

Hétfő

Novemb. 23.

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI ÉRTESÍTŐ.

1846. 2-ik félév.

48.

4-ik évfolyam.

Ez ÉRTESÍTŐ, melyben adás-vevés, kereskedési-gazdasági 's más illyes hirdetések közöltetnek, Debreczenben minden hétfőn, Nagy-Váradon csütörtökön jelenik. — Fél évi előfizetés házhoz küldve Debreczenben 's Nagy-Váradon 1 — postán bár hová 2 — for. ezüsten. Előfizetni lehet mindenkor a' Tudakozóintézetben.

(D. 131.) Árverési hirdetmény. (1. 2.)

Némethy Józsefnek, Herszka Ignác és Nagy József váltó tulajdonosok részére, a' t. k. váltó törvényszék által, biztosítási végrehajtás útján lefoglalt boltbeli áru, u. m. mindenféle posztó, flanel, moldon, nadrág és mellény, 's más egyéb szövetek, — a' piaczon lévő boltban, — mintsintén Váradutzán, a' csődtömege házában, mindenféle házbútorok, f. hó 30-dik 's több következő napokon árvereltetni fognak.

(NV. 172.) Eladó széna. (1. 3.)

Ts. ns. Bihar megyében Belényeshez két óra jársnyira P. m. Valányban az illető uraság részéről akár kész pénzért, akár helybeni teteltetés végett, 100 darab száraz marhára való igen jó minőségű széna eladó. — Értekezhetni a' helybeni gazda tiszttel.

(NV. 173.) (1.)

Néhai mlgos idősb Dobozy Lajos és fia Károly csődtömege részéről köz-hírré tétetik, hogy a' Pelbáthi kis rész szántó, kaszálló földek, malom és regále jövedelemmel. 12 jobbágygal, és ezeknek minden úritartozásákkal együtt folyó évi December 1-én a' hely színein közárverésen egy évre, haszonbérbe fog adatni, a' választmány által.

Miskolczi takarékpénztári forgalom

folyó év' Octóber hó.

Bevétel	31,048 frt. 71 kr.
Kiadás	23,883 „ 24 „
Összes forgalom	54,931 „ 55 „
Maradt a' pénztárba Nov. hóra	7,165 „ 7 „ P. P.

(NV. 175.) Eladó Kabriolett, (1)

szürke lóval és szerszámmal minden órán eladó Spiczter Salamonnál.

(NV. 171.) (1.)

A' nváradai fiókiparmütári részvénytársaság ügyében közbejött körülmények gyűlési intézkedést igényelvén: folyó hónap 29-én délutáni 3 órakor a' bihari nemzeti casino teremében közgyűlés fog tartatni. Kelt a' nváradai fiókiparmütári részvénytársaság választmányának 1846-dik évi November 12-én Várad Olasziban tartott üléséből.

Lukács György,
jegyző.

(NV. 174.) (1. 3.)

Két kocsiba való nagy ló, szerszámotól eladó, többet lehet rólla tudni, a' nváradai t. intézetben.

(D. 130.) Teleltetésre

(1.)

egy szeszgyár képes 300 darabra menő sertést elválnai. — Bővebb tudósítást vehetni Debreczenben harminczados utca 2560-dik szám alatti házban, ügyvéd Simonffy Sámuelnél.

(D. 125.) Lakváltoztatás.

(3.)

Alulirt, tisztelettel tudatja az illető t. cz. közönséggel: hogy eddigi lakását Várad utcára, volt Fáyféle, most t. Fűrj Lajos úr házához változtatta által. — Egyszermind hivatása köréhez tartozandó hü szolgálatját teljes bizalommal ajánlja. — Költ Debreczen November 8. 1846.

Nemes Jánosné
dipl. szülész.

(D. 127.) Egy emeletes ház,

(2. 4.)

Debreczenben, sz Anna utcán 2266-dik szám alatti 15 szobából, 3 istállóból, 1 nagy raktár (mind bálhajtás alatt) négy pinczével ellátva, — akár jószáért cserébe, akár biztosított feltételek alatt eladó. — Adathatik hozzá, vagy külön is eladó, az Érnelleken a' kágyai hegyen legjobb állapotban lévő 40 kapa szőlő. — Bővebb tudósítást az értesítő hivatal fog adni. —

(D. 129.)

(2. 3.)

Narancs, Olaszgesztenye, mindenféle **friss fige, Liptói-gyenge taró, linom Sajt**, különös jószág hazai **Musztar, Pannónia és Szeben gyertya**. — minden más szokott czikkekkel, **fűszerarú Tökés István** boltjában, illendő áron **folytonosan** találhatnak.

(D. 128.)

Bírói árverés.

(2. 3.)

Folyó év' December hó 2-án NVáradhoz 2 órány távolságra eső Pósa helység határan, a' helyszínen tartandó bírói árvereltetés útján, t. Palinkási János úrtól elfoglalt 60 köblös fennálló fiatalos erdő, a' benne lévő még az elmult télen vágatott 51 öl fával együtt, a' többet igéruének el fognak adni. — Kelt VOlasziban November 8-án 1846.

Tokody István,

első alszolgabíró, mint vegrehajtó.

(D. 123.)

NEHESI BIRTOK,

(3. 3.)

zálogba, vagy bérbeadandó.

Ts ns Bihar vmegyében kebelezett **Peklostelek** helységében találató, — 350 köblös szántó s' használó földet; százhárom kapaalj szőlőt, harmincz taksást magában foglaló, bő legelővel s' elégséges tüzi fával ellátott nemesi birtok, zálogba vagy bérben kiadandó. — Bővebb tudomás megszerelhető, és a' tárgy be is végezhető említtet birtokhoz szomszéd **Köbölkút** helységében táblabíró tettes **Szártyó Károly** úrnál.

(D. 119.)

Pest-Brassói

(4. 4.)

GYORS ÚTÁZÁSI HIRDETÉS.

Az intézet minden lehető kényelemről gondoskodni kívánván: ezennel közhírré teszi, — hogy folyó év November elsőjétől **Debreczenből Kolozsvára s' onnét vissza** a' t. cz. utazókat több legkényelmesh' s' lehető csinnal rendezett úveges hintók szalítandják: — **Debreczen Pest között** az utak rosszasága miatt az eddigi modorba volt kocsi megmaradván:

Ügyvivő szobák vannak

utazók s' podgyászok fölvetelére. **Pesten** a' fehérfajzónál, **debreczeni ügyvivők** Wallis és Pappfűszerkereskedő arak, **NVáradon** a' Zöldfa vendégfogadóban Jónás és Stojka arak, **Kolozsvárt, Tordán, Enyeden** a' Biasini vendégfogadójaiban, **Szebenben**, a' Fehéroroszlanynál, s' **Brassóban**, a' Zöldfanál. — Költ **Pesten, October** 17-dikén 1846. **Biasini Ferencz s. k.**

(NV. 170.) HIRDETMÉNY.

(2. 3.)

Minekutána az 1839-dik státus Lotteriának a' húzása e' folyó év' December 1-én, az Eszterházi sorsoknak pedig Dec. 15-én leszén, alólrirt tisztelettel tudatja a' nagy érdemű közönséggel, hogy nálla a' két lotteriaköbölí sorsok jutányos áron kaphatók, s' hogy kisebb öszveggel is lehessen Dec. 1-ső napján játszani, hat részvényi játékok mindenik $\frac{5}{6}$ különböző számokból álló, egy ötödész nyereeményre öt pengő forint előre való fizetésért alakítottat, s' ha az öt sorsok közül csak egy is a' legkisebb nyereeményre kihúzódna, a' nyereemény a' betételt sokkal felül haladja, az 1839-diki terv szerint, egy bizonyosan nyerni fog 525,000 forintot v. cz. egy 100,000; egy 30,000, egy 22,500, egy 20,000, egy 17,500, egy 15,000, három 12,500, három 7,500, három 6,125, három 5,000, nyolczan 3,750, nyolczan 3,000, tizen 2,750, tizen 2,500, tizenötön 2,250 huszonötön 2,000 ötvenötön 1,750, százkilenczen 1,500, és 1381-en mindenik 1,250 forinttal. NVárad Nov. 10-kén 1846-dik évben F a u r G á b o r m. k.

(NV. 168.) Könyvkötői jelentés.

(2. 3.)

Alulirt tisztelettel jelenti, hogy a' külhónból szerencsén visszaérkezvén, óhajtatónak legfőbb czélla a' t. cz. közönségnek szolgálni, a' jobb izletű könyvek kötésivel, ugyszinte, tok készítés és bór dísz munkájával, a' legillendőbb áron.

Lakása NVárad. Zöldfa utca. Szorger h. k.

Kenézy Miklós m. k.
könyvkötő.

(NV. 169.)

(2. 3.)

Elkintetes Bihar megyében Kőte-Gyán helységében a' remetei eszázári királyi osztályos posta állomás minden órában eladó. — Bővebb tudósítást nyerhetni helyben Kőte-Gyánban a' tulajdonosnál. —

(D.) **GNAD KÁROLY,*)**

Herczeg Metternik' mérnöki tanodájában kitanult, később a császár dzsidás ezrednél kiszolgált alörmester, egész tisztelettel tudatja a t. cz. közönséggel, hogy a német nyelvbéli tanítás-, mindenszükséges számvetés-, 's szépírásmódban, külön órákat adni, vagy valamely úri házhozis ebbeli tanítóul ajánlkozni óhajtan. — Ertesíteni kaphatni rólla Debreczenben a tudakozó intézetnél.

(*) különben is derék 's még fiatal úri ember. (szerk.)

(D.133.) **Öleső pálinka kaphatás. (1. 3.)**

Debreczenben a nyulás csapszékben szabadmérzeti jog' következtében: valamint szilya és gabona jobb pálnikat, úgyzinté mindennemű jóitalt, mindenkor **ölesőbb áron lehet kapni,** mint más egyébutt.

122.) **Eladó bírkák. (1.)**

473 darab egészséges, és Debreczen varosa határan tenyészett, minden métejtöltő és más nyavalyától ment, egy nyírésű bírka, mellyek közt van 231 öreg anya, 95 öreg örü, 17 öreg kos, 9 kos tokjó, 68 jerke tokjó, 63 örü tokjó, szabad kézből eladó; a' venni szándékozők tudomást vehetnek e' lap' kiadó hivatalánál.

(NV.166.) **Haszonbéri pusztá. (2.3.)**

A'k. Zomlini pusztának t. Veer Sandor urat illető része, mintegy 150 hold legjobb minéműségű föld, alkalmas lakhazzal és szénas kerttel több évre haszonbérbe adandó, — ugyanott több székér széna eladó találtatik. — Többet rólla a' nváradí tudakozó intézeti irodában.

(NV.165.) **HIRDETÉS. (3.3.)**

Melly szerint a' nváradí kir. kamarai uradalom részéről folyó 1846-dik év November hónap 24-dik napján tartandó másodszeri nyilvános árverés útján, ezen tettes nemes Bihar megyében helyezettett, 's a' fentebb nevezett kincstári uradalomhoz tartozó ugynevezett Király-Erdőben találtató szántó földekből, kaszallók-ból, és legelőkből álló 2250 ⁵⁴⁹/₁₁₀₈ holdnyi mennyiségű írtás földek jövő 1847-dik év Szent-György hó 1-ső napjától számitandó három folyvást következő évre a' többet ígérőknek a' nagy méltóságú magyar királyi udvari kincstárnak jóváhagyására haszonbérbe fog-nak adatni. — Mellyhezkepest a' bérleti szándéko-zók a' mondott napon Velenczén délelőtti órákban a' kormányzó k. kamarai ügyvédi hivatal író teremében tartandó nyilvános árverésre. 55 pengő forintnyi bán-pénzzel ellátva meghivatnak; holis az árverési: úgy a' szerződési feltételeket is jó előre mindenkor meg tudhatni. — Kelt Várad-Velenczén November 4-kén 1846.

A' Kamarai uradalom tisztsége által.

(D.) **Egy új öntött vaskemence,**

melly csak egy télen használtatott, eladó Debreczenben. — Tudhatni rólla a' tud. intézetben. —

A' burgonyabetegség'

(vége.)

A' kóranyagnak általános 's úgy szólván orszá-gos elterjedéséből 's az előbocsátott körülmények-ből tehát azon következtetéseket huzhatjuk, hogy

1) Mindenütt, hol a' burgonya ez idén pinczéké, vermekben 's fedett kazlakban nedvességápoló körülmények közt van eltéve, annak teljes elrom-lhatásától lehet tartani; ellenben

2) Még ott is, hol már a' betegség' második stádiuma beallt, a' burgonyába fekvő tápanyag' nagyobb része megmenthető, ha rögtön 's mielőbb oly állapotba hozatik, hogy, nedve elpárologván vagy eltávolítván, a' harmadik stádium, vagy is a' rothadó krumpli' kiszáradása eszközöltetik, mely eset-ben a' keményítő belőle kimosatván 's liszté alakít-atván, nagy mennyiségű tápanyagot 's kenyeret ment-hetünk meg. — Még nagyobb mértékben történik ez meg, ha e' megszikkasztás vagy szárítás az első stádium után vagy megelőzőleg sikerül, 's ha ez oly módon eszközöltetik, hogy a' még első stádiumban betegeskedő burgonya szellős, de egyszerűen oly helyen tétetik el, hol azt a' fagy nem érheti, — ak-kor remélhető, hogy az ily betegségnek indult bur-gonya kitele, 's magának is alkalmas leend, mert, mint a' vizsgálatok tanusítják, a' természetnek élet-fentartó ösztöne a' rothadás' kiterjedését a' csirzese-meket környező részekről legtovább tartja tarol.

Mínthogy azonban a' burgonya' eltelele e' célzra, t. i. mag-nak, a' legelőbb helyzetekben csak kevés mennyiségben történhetik meg, mert teljes szellőz-tetés végett vékony rétegekre kell a' burgonyát te-regetni; ott, hol nagyobb mennyiségű termény él-elemnek volna elteendő, 's szellőztetési mód a' hely' szűke 's alkalmatlan volta miatt ritka helyzetben elégíthet ki. 'S annál fogva ez esetben vagy a' mes-tereséges kiszáritáshoz, vagy a' kisajtoláshoz kell fo-lyamodni. Az elsőt mérsékelt melegű keme-ncezkében és malata-szarítokon, az utóbbit minden bor-sajton eszközölhetni. Ily kisajtolásra adott útásítást legközelebb a' bécsi újság, melly szerint a' burgonya kettős szákbá köve tétetik a' sajtojába, 's az első erős nyomásra a' rothadt pép távolítatik el, a' második gyengébb nyomásra a' felesleges vizrészek, mellyek-ből azonban némely leülepedő keményítő részek is megmenthetők, 's a' kiürítendő szákbán visszamaradt haszonbérte 's burgonyaliszté fordítandó részhez adandók."

P. II.

NVáradí színészet.

Folyó hó 12-én „Don Caesar de Bazan" került szín-padunkra. — Kó má r o m i (II-dik Károly Spanyol király) ipart igen, de kimerítő tehetséget nem lát-tunk, figyelemzetendő f. hogy hangját annyira ne

erőltesse, hogy az érthetatlenné váljon. — Kovács (Don Jose) a megelégedésig működött — Baranyi (Montfior marquis) és Kőrösné (Gazella) helyén voltak. — Szabó (Don Caesar) eléggé igyekezett szerepét felfogva betölteni, de a tehetség nemű hiánya nem engedé. — Csikyné (Mariána) hogy rövid legyen, a legroszabb, 's legnevetségesebb — K. igazgató igen is okosan cselekedné, ha többé az ily szerepek átadásával bennünket általa nem kinzanna. — Némethy (Lazarille) a jó szívé, és haládatosságot jellemző ifút, hiven tükrözé. — 14-én, Rózsa Szigletitől. K. Mimi (Rózsa) kedves kis özvegy, 's a mellett szerepét köztetszéssel kimerítő volt. — Kovács (Csupor) helyén ált. — Komáromi (Ország) tűznélküli szerelmes. Baranyi (Toldi Miklós) jobb volt nálla kísérője Nagy Endre. Farkas. — Szabó (Babet) a kőborlovagot alig ismerték benne meg, jobban is tenné, ha az ily szeles, bőhöz szerelmest, ha egyszer nem neki való, másnak engedné. — 15-én „Az ördög része“ énekes vigjáték 3 felvonásb. — Irta Scribe, fordította Egressy B. — Zeneje Egressy B. és Szerdahelyitől. Farkas (IV-dik Ferdnánd, Spanyol király) Farkasné (Izabella) Szabó (Rafael) Baranyi (Gil vasgas) jők voltak. Ezek felett kiemelendőbbek, K. Mimi, (Carlo Brochi) és Kovács (Don Antonio); de megrovandó a' karzat is botrányos viseletéért. — 17-n, „Két háplár“ e' francia szellemű vigjáték, ha nem annyira siketül végződne, sokkal nagyobb hatású lenne, a' játszó személyektől egy kissé élénkebb előadást várunk. —

Hogy kiirta?

Mi illik, mi nem illik!

I.

Ez azon kérdés, melynek megfejtése a' társaséletben ép'olly nehéz, mint Hamlet feladatai közt a', „lenni vagy nem lenni!“ — 's melyre a' nyilvános és házi növelés bölcs kormányzói, különösen a' gyöngeségekkel telt anyák, rendszeren a' valódisággal ellenkező ferde irányban szoktak megfelelni, olyl oktatásokat adván világba lépő tanítványaiknak az illedelmi szabályokról, mik egy hajszálnnyival se szebbek, vagy jobbák a' chinaiak vagy indusok nevetségésnek tetsző szokásainál.

Nézzünk hát elfogulatlan kellel, 's józan észszel társaséletünk ezerszínű tükrébe, lássuk meg ott tisztán bohóságaink hosszú képsorát, — aztan ne vessük ki magunkat.

Mi illik hát és mi nem illik?

Illik, hogy művelt társaskörben magát mindenki szépen viselje, — mi rendszeren abból áll, hogy többen összeülnek minden czél nélkül, aztan pezszen tartják magokat, egyedül az illedelem zsarnoki törvénykönyve lebeg szemeik előtt, 's e' nagy ovatosság miatt azt sem tudják, miként mozognának, a' gondolatot, a' szót keresve keresik, — noha a' kör

örögbei a' pamlagon ugyancsak meg nem gondoltat terceselnék a' napi események titkairól, míg fiatal leányhaik a' székeken alig mernek egyebet szólni az igen-és-nem-nél.

Nem illik noble körben pongyolán, azaz egyszerűen öltözve, különösen kesztütylen kézzel megjelenni, azonban födetlen nyakkal, kellel és karokkal, tulságos indiai czifrasággal — oh ez már nagyon is illik.

Illik, hogy nállunk minden noble ember tudjon francziául, vagy legalább némétül; de a' nemzetit nyelvet, kivált noble körünkben, még csak nem is érteni, éppen nem illetlen dolog.

Nem illik fősvénykedni akkor, midőn vendég van házadnál, 's evésre, ivásra kerül a' dolog; de ha oly vendég jön hozzád, ki aláírásával kinal meg valamely jótékony emberbaráti vagy nemzeti czélna, — azt valami finom kifogással elutasítani nagyon illik dolog.

Illik, hogy művelt társaskörben finomak legyünk, azaz: beszélhetünk összevissza mindenféle ostobaságot és ocsmány dolgokat, — csak azt finoman, gyöngöden 's szenvelve — affectálva — adjuk elő.

Nem illik művelt körben durván, nyersen, azaz öszintén, bizalmasan, fesztelenül társalogni, 's üres temetésen, illik dolog magyar ruhába megjelenni, — de nyilvános bálbán vagy finom társaskörben magyar ruhában, avagy csak pusztán zrimyidolmányban is megjelenni, illetlen dolog. — Alászolgája! —

(Folytatása következik.)

Debreczeni színház.

Már szinte egy éve, hogy az ügyes Feleky Miklós igazgatása alatti színházirásaság, kitünőleg működik e'ns város kebelében, 's midőn már a' téli unalmas estéket is általuk remélte a' közönség kedvöltve élvezni, Erdélybe távoznak, 's még Vasárnap azaz: E. hó 22-én „Falura kell mennie“ 's más nap Hétfőn, „Leona“ című jelles színművel utóljára föllépndök. — Köztek több derék férfítagek, — a' nők közt Felekynek 's Prielle ritka ünemények — óhajtható volna rövid időmi visszatértek: de pályájuk hasonló lévén a' vándorhoz, így ki tudja mikor mondhatjuk „Isten hozott benneteket“ — mondjuk tehát azt jelenben „Isten velők“ —

Műbarátok.

Piaczi ár vált. gr.

Köből	Debreczen		N. Várad.		Miskolca	
	Oct. 24.	Oct. 28.	Oct. 24.	Oct. 28.	Oct. 19.	Oct. 19.
	felső	alsó	felső	alsó	felső	alsó
Tiszta búza	370	340	350	310	360	340
Kétszeres	340	310	300	250	325	320
Rozs	300	260	240	220	320	200
Arpa	224	210	180	160	220	210
Zab	120	110	105	100	120	110
Tengersi	240	220	220	180	220	200
Köles	280	250	240	220	260	—
Kása	470	460	—	—	—	—
Szalonna mázsa	45 f.	40 f.	48 f.	46 f.	—	—

Lotterian kijött számok, *Budain*, Nov. 7) 61. 68. 59. 1. 33. — *Kassain*, Nov. 11) 24. 15. 61. 80. 87.

Szerkesztli 's kiadja Balla Károly. — Nyomatta Debreczenben Tóth Endre.